

Time: 2 ½ Hours

Total Marks: 75

- N.B:**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

- Q. 1)** (a) Discuss the features of the research. (08)
(b) Explain the significance of the Review of Literature. (07)

OR

- (c) What are the sources of hypothesis formulation? (08)
(d) Briefly discuss the factors determining sample size. (07)

- Q. 2)** (a) Describe the various stages involved in the research process. (08)
(b) Briefly explain the limitations of primary data. (07)

OR

- (c) What are the different sources of secondary data? (08)
(d) Write a note on the steps followed in framing a questionnaire. (07)

- Q. 3)** (a) Discuss the various stages involved in the data processing. (08)
(b) Explain any 2 statistical techniques used to analyze the data. (07)

OR

- (c) Write a note on hypothesis testing. (08)
(d) Describe the significance of data interpretation. (07)

- Q. 4) A) Fill in the blanks with appropriate options. (05)**

- 1) Research is a _____ process.
a) hypothetical
b) complicated
c) systematic
d) mismatch
- 2) _____ is a blueprint of the research work.
a) Hypothesis
b) Research design
c) Objectives
d) Review of Literature
- 3) _____ is non-probability sampling method.
a) Judgemental sampling
b) Random sampling
c) Stratified sampling method
d) Systematic sampling
- 4) _____ comes at the end of the research report
a) Research Methodology
b) Bibliography
c) Conceptual framework
d) Hypothesis

- 5) _____ is a type of research that provides an in-depth description of the situation, phenomenon or population under study.
- | | |
|-------------------------|-------------------------|
| a) Descriptive research | b) Empirical research |
| c) Applied research | d) Exploratory research |

Q. 4) B) State whether the following statements are True or False. (05)

- 1) Research helps to develop new tools and concepts for better study of an unknown phenomenon
- 2) Quantitative research refers to a systematic investigation of phenomena by gathering quantifiable data and performing statistical techniques.
- 3) The researcher may conduct a pilot study to test the hypothesis.
- 4) Chi-square is an example of a parametric test of testing hypothesis.
- 5) Cluster sampling is a sampling method where the researcher chooses respondents at equal intervals from a population.

Q. 4) C) Match the Column. (05)

Group A	Group B
1) Hypothesis testing	a) Journal
2) Primary Data	b) APA
3) Measures of central tendency	c) Parametric test
4) Citation method	d) Biased
5) Secondary data	e) Median

Q. 5) Write Short notes on (Any Three) (15)

- 1) Plagiarism
 - 2) Importance of report writing
 - 3) Ethical norms in research
 - 4) Footnotes and bibliography
 - 5) Role of computers in research
-

(मराठी रुपांतर)

(वेळ: २ १/२ तास)

(गुण: ७५)

- सूचना १) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) इंग्रजी भाषेतील प्रश्नपत्रिका प्रमाण मानवी.

- प्र.१ला. (अ) संशोधनाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. (०८)
(ब) साहित्य आढाव्याचे महत्त्व स्पष्ट करा (०७)
किंवा
(क) गृहीतके तयार करण्याचे स्रोत कोणते आहेत? (०८)
(ड) नमुना आकार ठरवणाऱ्या घटकांची थोडक्यात चर्चा करा. (०७)
- प्र.२रा. (अ) संशोधन प्रक्रियेत समाविष्ट असलेल्या विविध टप्प्यांचे वर्णन करा. (०८)
(ब) प्राथमिक माहितीच्या मर्यादा थोडक्यात स्पष्ट करा. (०७)
किंवा
(क) दुय्यम माहितीचे वेगवेगळे स्रोत कोणते आहेत? (०८)
(ड) प्रश्नावली तयार करताना अनुसरण केलेल्या पायऱ्यांवर एक टीप लिहा. (०७)
- प्र.३रा. (अ) माहिती प्रक्रियाकरणामध्ये समाविष्ट असलेल्या विविध टप्प्यांची चर्चा करा. (०८)
(ब) माहितीचे विश्लेषण करण्यासाठी वापरलेली कोणतीही २ सांख्यिकीय तंत्रे स्पष्ट करा. (०७)
किंवा
(क) गृहीतक चाचणीवर एक टीप लिहा. (०८)
(ड) माहिती अर्थनिर्वचनाचे महत्त्व वर्णन करा. (०७)

प्र. ४था अ) खालील दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य तो पर्याय निवडा.

(०५)

१. संशोधन ही _____ प्रक्रिया आहे.

- अ) काल्पनिक ब) क्लिष्ट
क) पद्धतशीर ड) जुळत नसणारी

२. _____ ही संशोधन कार्याची विस्तृत रूपरेषा आहे.

- अ) गृहीतक ब) संशोधन रचना
क) उद्दिष्टे ड) साहित्य आढावा

३. _____ ही संभाव्यता नसलेली नमुना पद्धत आहे.

- अ) निर्णयात्मक नमुना ब) यादृच्छिक नमुना
क) स्तरीकृत नमुना पद्धत ड) क्रमबद्ध नमुना

४. _____ संशोधन अहवालाच्या शेवटी येते.

- अ) संशोधन पद्धती ब) ग्रंथसूची
क) संकल्पनात्मक चौकट ड) गृहीतक

५. _____ हा संशोधनाचा एक प्रकार आहे ज्यामध्ये अभ्यासाधीन परिस्थिती, घटना किंवा लोकसंख्येचे सखोल चित्रण केले जाते.

- अ) वर्णनात्मक संशोधन ब) अनुभवजन्य संशोधन
क) उपयोजित संशोधन ड) अन्वेषणात्मक संशोधन

प्र. ४था. ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य ते सांगा.

(०५)

- १) संशोधनामुळे अज्ञात घटनेच्या चांगल्या अभ्यासासाठी नवीन साधने आणि संकल्पना विकसित होण्यास मदत होते.
२) परिमाणात्मक संशोधन म्हणजे परिमाणवाचक माहिती गोळा करून आणि सांख्यिकीय तंत्रे वापरून घटनांचे पद्धतशीर तपास केले जाते.
३) गृहीतके तपासण्यासाठी संशोधक प्रायोगिक अभ्यास करू शकतो.
४) Chi-square हे गृहीतके चाचणीच्या परामुल्य चाचणीचे उदाहरण आहे.
५) समूह नमूना ही एक नमूना पद्धत आहे जिथे संशोधक लोकसंख्येमधून समान अंतराने प्रतिसादकर्त्यांची निवड करतो.

प्र. ४था. क) योग्य जोड्या लावा

(०५)

गट अ	गट ब
१. गृहीतके चाचणी	अ) जर्नल
२. प्राथमिक माहिती	ब) ए पी ए
३. केंद्रीय प्रवृत्ती परिमाण	क) परामुल्य चाचणी
४. उद्धरण पद्धत	ड) पक्षापाती
५. दुय्यम माहिती	ई) मध्यग

प्र. ५वा. टीपा लिहा (कोणत्याही तीन)

(१५)

- १) साहित्यिक चोरी
- २) अहवाल लेखनाचे महत्त्व
- ३) संशोधनातील नैतिक नियम
- ४) तळटीपा आणि ग्रंथसूची
- ५) संशोधनात संगणकाची भूमिका